

דף מקורות

ספר במדבר ט'-י"ג

מנהיגות כלב ויהושע בחטא המרגלים

1. במדבר י"ג, ל-לא:

וַיְהִי כָּל־כָּלֵב אֶת־הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר עֲלֵה נַעֲלֵה וַיִּרְשְׁנוּ אֶתְּהָא כִּי יָכוֹל נוֹכַל לָהּ. וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר עָלוּ עִמּוֹ אָמְרוּ לֹא נוֹכַל לַעֲלוֹת אֶל־הָעָם כִּי חָזַק הוּא מִמֶּנּוּ.

2. אלשיך במדבר י"ג, כו:

או יכוין באומרו "את העם אל משה" (פסוק ל). לומר, ולתת התנצלות על יהושע, למה לא עשה כן גם הוא, כי אם כלב לבדו. לזה אמר שני טעמים. אחד, באומרו את העם. והשנית באומרו אל משה. והוא, כי אילו היה מתקומם הוא, היה פתחון פה לומר, הנה יהושע להיות שהוא המביא את ישראל לארץ, על כן יאמרו כי לעצמו הוא דורש. כי יעלה במעלה ויהיה בישורון מלך, על כן אומר כן. ואינו חש על שום עיכוב. ומה גם אם ימותו אנשים מישראל במלחמה, לא ימות יהושע, כי יסבבוהו כל גבורי המלחמה. ועוד טעם שני אל שתיקת יהושע, והוא, להיות הדבור עתה אל משה, ובוש ממנו. כי יראה כמתאמץ לבא למלא מקומו נצב מלך. ושיעור הכתוב ויהם כלב ולא יהושע. הוא להיות את העם וגם להיות אל משה כמדובר.

3. רש"ר הירש במדבר י"ג, ל:

כלב ניסה להניא את העם מלהשמיע את קולו כנגד משה. מיד אחרי שהמרגלים כילו לדבר, פרץ זעם העם על משה. אנחנו מבינים שכלב ולא יהושע קם לדבר, שהרי באותה שעה היה צורך להגן גם על משה. אך העם הכיר את יחסו הקרוב של יהושע למשה, ולפיכך לא היה מייחס משקל רב להבטחותיו של יהושע.

4. במדבר י"ד, כב-כד:

כִּי כָּל־הָאֲנָשִׁים הָרְאִים אֶת־כְּבֹדִי וְאֶת־אֹתֹתַי אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּמִצְרַיִם וּבְמִדְבָּר וַיִּנְסוּ אֹתִי זֶה עֲשָׂר פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי. אִם יֵרָאוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְתָּם וְכָל־מְנַאֲצֵי לֹא יֵרְאוּהָ. וְעַבְדֵי כָּלֵב עֲקַב הֵיְתָה רוּחַ אַחֲרֵת עִמּוֹ וַיִּמְלֵא אַחֲרָי וַהֲבִיאֹתִיו אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר בָּא שָׁמָּה וְזָרְעוּ וַיִּרְשְׁנָהּ.

5. דברים א', לד-לו:

וַיִּשְׁמַע ה' אֶת־קוֹל דְּבַרְיִכֶם וַיִּקְצַף וַיִּשְׁבַּע לֵאמֹר. אִם יֵרְאֶה אִישׁ בְּאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה הַדּוֹר הֲרַע הֲרַע אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְתַת־לְאַבְתֵיכֶם. זולתי כלב בן יפנה הוא יראנה ולו אתן את הארץ אשר דרר בה ולבניו יען אשר מלא אחרי ה'.

6. יהושע י"ד, ז-ט:

בְּן אַרְבָּעִים שָׁנָה אֲנֹכִי בְּשַׁלַּח מֹשֶׁה עֶבֶד ה' אֹתִי מִקְדָּשׁ בְּרִנֵּעַ לְרַגֵּל אֶת־הָאָרֶץ וְאָשַׁב אֹתוֹ דָּבַר כְּאֲשֶׁר עִם לִבִּי. וְאֲחִי אֲשֶׁר עָלוּ עִמִּי הִמְסִיוּ אֶת־לֵב הָעָם וְאֲנֹכִי מִלֹּא אַחֲרֵי ה' אֱלֹהֵי. וַיִּשְׁבַּע מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר אִם לֹא הָאָרֶץ אֲשֶׁר דָּרְכָה רָגְלָהּ בָּהּ לֹף תִּהְיֶה לְנַחֲלָה וּלְבִנְיָה עַד עוֹלָם כִּי מִלֹּא אַחֲרֵי ה' אֱלֹהֵי.

7. שמות י"ז, ט-יג:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר לָנוּ אַנְשִׁים וְצֵא הֲלָחֵם בְּעַמְלֵק מִחַר אֲנֹכִי נָצַב עַל־רֹאשׁ הַגְּבָעָה וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי: וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כְּאֲשֶׁר אָמַר לוֹ מֹשֶׁה לְהֲלָחֵם בְּעַמְלֵק וּמִשָּׁה אֶהְרֹן וְחֹזֵר עָלוּ רֹאשׁ הַגְּבָעָה: וְהָיָה כְּאֲשֶׁר יָרִים מִשָּׁה יָדוֹ

וַגִּבֹר יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר יִנִּיחַ יָדוֹ וְגִבֹר עִמָּלֶק: וַיְדִי מֹשֶׁה כְּבָדִים וַיִּקְחוּ אָבוֹן וַיִּשְׁימוּ תַחְתָּיו וַיִּשָּׁב עָלֶיהָ וְאַהֲרֹן וְחוּר תִּמְכוּ בְיָדָיו מִזָּה אֶחָד וּמִזָּה אֶחָד וַיְהִי יָדָיו אֲמוּנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ: וַיַּחֲלֵשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עִמָּלֶק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חָרֵב.

8. שמות כ"ד, יב-יד:

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲלֵה אֵלַי הִהָרָה וְהִיָּה שָׁם וְאֶתְנֶה לְךָ אֶת לַחַת הָאָבוֹן וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרְתָם: וַיִּקַּם מֹשֶׁה וַיְהוֹשֻׁעַ מִשְׁרָתוֹ וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל הַר הָאֱלֹהִים: וְאֵל הַזְּקֵנִים אָמַר שָׁבוּ לָנוּ בְּזָה עַד אֲשֶׁר נָשׁוּב אֲלֵיכֶם וְהִנֵּה אַהֲרֹן וְחוּר עִמָּכֶם מִי בַעַל דְּבָרִים יִגַּשׁ אֲלֵהֶם.

9. שמות ל"ב, טו-יח:

וַיִּפֹּן וַיֵּרֵד מֹשֶׁה מִן הָהָר וּשְׁנֵי לַחַת הָעֵדֻת בְּיָדוֹ לַחַת כְּתָבִים מִשְׁנֵי עֲבָרֵיהֶם מִזָּה וּמִזָּה הֵם כְּתָבִים: וְהַלַּחַת מִעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה וְהַמְּכָתֵב מִכְּתַב אֱלֹהִים הוּא חֲרוּת עַל הַלַּחַת: וַיִּשְׁמַע יְהוֹשֻׁעַ אֶת קוֹל הָעָם בְּרַעַה וַיֹּאמֶר אֶל מֹשֶׁה קוֹל מִלְחָמָה בְּמַחֲנֶה: וַיֹּאמֶר אֵין קוֹל עֲנוּת גְּבוּרָה וְאֵין קוֹל עֲנוּת חַלוּשָׁה קוֹל עֲנוּת אֲנָכִי שָׁמַע.

10. שמות ל"ג, יא:

וַדַּבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְשָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה וּמִשְׁרָתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נּוּן נָעַר לֹא יִמִּישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל.

11. יהושע א', ז-ח:

רַק חִזַּק וְאַמֵץ מְאֹד לְשִׁמּוֹר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עַבְדִּי אֶל תְּסוּר מִמֶּנּוּ יָמִין וּשְׂמֹאל לְמַעַן תִּשְׁכַּחַל בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְךָ. לֹא יִמוּשׁ סֶפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהִגִּיתָ בוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל הַכְּתוּב בוֹ כִּי אַז תִּצְלִיחַ אֶת דְּרָכְךָ וְאַז תִּשְׁכַּחַל.

12. יהושע כ"ד, כה-כו:

וַיִּכְרַת יְהוֹשֻׁעַ בְּרִית לָעָם בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּשָּׂם לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט בְּשִׁכְמָם. וַיִּכְתַּב יְהוֹשֻׁעַ אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּסֵפֶר תּוֹרַת אֱלֹהִים.